

DEN EUROPÆISKE TILSYNSFØRENDE FOR DATABESKYTTELSE

Resumé af udtalelse fra Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS) om den fremtidige udvikling på området frihed, sikkerhed og retfærdighed

(Denne udtalelse findes i fuldstændig udgave på EN, FR og DE på EDPS' hjemmeside www.edps.europa.eu)

(2014/C 224/04)

1. INDLEDNING

1. Formålet med denne udtalelse er at bidrage til videreudviklingen af EU's politikker på området frihed, sikkerhed og retfærdighed gennem en mere omfattende integration af privatlivets fred og databeskyttelse i alle EU-institutionernes aktiviteter. Udtalelsen er en reaktion på to meddelelser, der blev vedtaget af Kommissionen den 11. marts 2014 om fremtiden for retlige og indre anliggender⁽¹⁾, beslutningen der blev vedtaget af Europa-Parlamentet den 2. april 2014 om en gennemgang af Stockholmprogrammet, samt drøftelser i Rådet, med henblik på Det Europæiske Råds konklusion, for første gang, om de strategiske retningslinjer for den lovgivningsmæssige og operationelle planlægning i overensstemmelse med artikel 68 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.
2. Dette er et kritisk tidspunkt for EU's rolle i retlige og indre anliggender. Vi nærmer os afslutningen på den overgangsperiode, der er angivet i Lissabontraktaten, hvorefter Kommissionens beføjelser til at indlede overtrædelsesprocedurer og EU-Domstolens beføjelser får fuld gyldighed i EU-lovgivningen på området politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager⁽²⁾. I henhold til traktaten har chartret om grundlæggende rettigheder taget status af primær ret, og Domstolen har i nylige afgørelser præciseret restriktionerne på lovgiverens manøvrer muligheder, når en foranstaltning indebærer indvirkning på disse rettigheder⁽³⁾.
3. Desuden er betænkelighederne omkring privatlivets fred og databeskyttelse i de seneste fem år vel nok blevet mere intense end nogensinde. I januar 2012 foreslog Kommissionen en databeskyttelsesreformpakke i EU⁽⁴⁾. Siden juni 2013 har afsløringer om amerikanske og andre efterretningstjenesters masseovervågning af personer i EU i høj grad ødelagt tilliden til fortroligheden omkring personoplysninger. Domstolen annullerede for nylig i april 2014 — i en af de to ovennævnte afgørelser — direktivet om lagring af data⁽⁵⁾ på grund af den omfattende indvirkning på grundlæggende rettigheder. Handling på EU-niveau vedrørende databeskyttelse har i sandhed fået global betydning, hvilket graden af international dækning og lobbyisme i forbindelse med databeskyttelsesreformpakken vidner om, som førte til omkring 4 000 indsendte ændringsforslag under den første høring i Europa-Parlamentet⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Se nedenstående afsnit (8) i denne udtalelse.

⁽²⁾ Overgangsbestemmelserne ophører med at gælde den 1. december 2014, artikel 10, protokol 36 om overgangsbestemmelser, vedhæftet Lissabontraktaten.

⁽³⁾ Se i denne forbindelse Domstolens afgørelser (Store Afdeling) af 9. november 2010 i Schecke og Eifert (forenede sager C-92/09 og C-93/09) og især af 8. april 2014 i Digital Rights Ireland og Seitlinger (forenede sager C-293/12 og C-594/12). I den første sag understregede Domstolen ligeledes behovet for, at lovgiveren i tilstrækkelig grad overvejer mindre påtrængende alternativer for en specifik foranstaltning.

⁽⁴⁾ COM(2012) 11 final; COM(2012) 10 final.

⁽⁵⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/24/EF af 15. marts 2006 om lagring af data genereret eller behandlet i forbindelse med tilvejebringelse af offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester eller elektroniske kommunikationsnet og om ændring af direktiv 2002/58/EF (EUT L 105 af 13.4.2006, s. 54).

⁽⁶⁾ Den første høring resulterede i, at Europa-Parlamentets lovgivningsmæssige beslutning af 12. marts 2014 om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (generel forordning om databeskyttelse) (COM(2012)0011 — C7-0025/2012 — 2012/0011(COD)) (almindelig lovgivningsprocedure: første høring).

4. De juridiske, teknologiske og samfundsmæssige udfordringer for politikerne og lovgiverne på området retlige og indre anliggender intensiveres givetvis i den periode, der er omfattet af de strategiske retningslinjer. Det Europæiske Råds nye retningslinjer er desuden en mulighed for at erklære hensigt om at genskabe tilliden til EU's evne til at beskytte individer effektivt. Vi foreslår derfor, at Det Europæiske Råd udtrykkeligt behandler følgende temaer i de nye retningslinjer:
- a. behandling af de store mængder personoplysninger, som er et krav i en stor del af EU-lovgivningen og -politikkerne på området frihed, sikkerhed og retfærdighed
 - b. skrøbeligheden ved enhver foranstaltning, der ikke respekterer grundlæggende rettigheder, som det er set i direktivet om lagring af data, men kan også gælde andre igangværende initiativer som pakken »intelligente grænser«⁽¹⁾, og de forskellige instrumenter vedrørende passagerlisteoplysninger⁽²⁾
 - c. betydningen af hurtigst muligt at vedtage stærke og moderne rammer for databeskyttelse i EU, som også bør være retningsgivende for EU's politik udadtil, og
 - d. behovet for at integrere overvejelser i forbindelse med privatlivets fred og databeskyttelse i udarbejdelsen af al ny politik og lovgivning på området frihed, sikkerhed og retfærdighed.
5. Efter at have bidraget til en lignende øvelse for fem år siden, tilbyder vi i denne udtalelse at samarbejde med EU-institutionerne om at forbedre kvaliteten af lovgivningen ud fra et databeskyttelsesperspektiv, som en del af en ny skabelon for samarbejde⁽³⁾.

6. KONKLUSIONER OG HENSTILLINGER

36. Der stilles ofte spørgsmålstegn ved merværdien af EU's indsats på området frihed, sikkerhed og retfærdighed, især af medlemsstaterne. Fordelen ligger i at sikre en konsekvent tilgang, for eksempel gennem udarbejdelse af forholdsmæssige interoperable systemer, der på samme tid kan gavne sikkerheden og databeskyttelsen. De nye strategiske retningslinjer er efter vores mening en fremragende mulighed for institutionerne til at samle de indhøstede erfaringer og udvikle værktøjer til at afhjælpe de ofte utilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger for den grundlæggende ret til beskyttelse af personoplysninger.
37. EU er nødt til at vise, at den har lært lektien fra de sidste fem år: at EU ikke kan vedtage foranstaltninger, der ved nærmere eftersyn, griber ind i de grundlæggende rettigheder og ikke opfylder princippet om nødvendighed og proportionalitet. Som Kommissionen har understreget mange gange, skal chartret nu være retningsgivende for EU's politik og lovgivning. EDPS er klar til at hjælpe i den proces.
38. Det Europæiske Råds nye retningslinjer er en god lejlighed for Unionen til at vise sin intention om at genskabe tilliden til EU's evne til at beskytte den enkelte effektivt. Vi foreslår derfor, at Det Europæiske Råd udtrykkeligt behandler følgende temaer i de nye retningslinjer:
- a. behandling af de store mængder personoplysninger, som er et krav i en stor del af EU-lovgivningen og -politikkerne på området frihed, sikkerhed og retfærdighed
 - b. skrøbeligheden ved enhver foranstaltning, der ikke overholder grundlæggende rettigheder, som det er set i direktivet om lagring af data. Denne skrøbelighed kan også gælde andre igangværende initiativer som pakken »intelligente grænser« og de forskellige instrumenter vedrørende passagerlisteoplysninger

⁽¹⁾ Se udtalelse fra EDPS af 18. juli 2013 om forslagene til en forordning om oprettelse af et ind- og udrejsesystem og en forordning om oprettelse af et program for registrerede rejsende

⁽²⁾ Dette omfatter et EU-system for passagerlisteoplysninger (KOM(2011) 32 endelig) og et muligt forslag om overførsel af passagerdata til tredjelande (http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/planned_ia/docs/2014_home_004_transfer_pnr_data_3rd_countries_en.pdf (tilgængeligt 3. juni 2014)).

⁽³⁾ Der er yderligere oplysninger om denne tilgang i den politiske udtalelse fra Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse i 2014 »The EDPS as an advisor to EU institutions on policy and legislation: building on ten years of experience«, der er offentliggjort på EDPS' hjemmeside.

- c. betydningen af hurtigst muligt at vedtage stærke og moderne rammer for databeskyttelse i EU, som også bør være retningsgivende for EU's politik udadtil, og
- d. behovet for at integrere overvejelser i forbindelse med privatlivets fred og databeskyttelse i udarbejdelsen af al ny politik og lovgivning på området frihed, sikkerhed og retfærdighed.
39. Vejen frem for at sikre, at overvejelser i forbindelse med privatlivets fred og databeskyttelse integreres fuldt ud i udarbejdelsen af al ny politik og lovgivning på området frihed, sikkerhed og retfærdighed kunne være:
- integrering af databeskyttelseshensyn i overordnede konsekvensanalyser
 - vurdering af alternative mindre påtrængende midler til opnåelse af politiske mål
 - styrkelse af datakvalitet og registreredes rettigheder og afhjælpning
 - vurdering af informationsudveksling over for politiske mål, og
 - sikring af, at internationale aftaler med tredjelande respekterer EU-borgernes ret til databeskyttelse.

Udfærdiget i Bruxelles, den 4. juni 2014.

Peter HUSTINX

Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse
